

Studium Generale Universiteit Leiden organiseert:

LEIDEN EN HET BOEK

Deze serie staat in relatie tot de tentoonstelling *Stad van boeken – Zeven eeuwen lezen in Leiden* in Stedelijk Museum *De Lakenhal*.

De lezingen worden georganiseerd in samenwerking met Stedelijk Museum *De Lakenhal*, het Scaliger Instituut en de Universiteitsbibliotheek van de Universiteit Leiden.

De serie staat in relatie tot de tentoonstelling, maar de lezingen zijn ook als op zichzelf staande colleges te volgen.

TIJD: dinsdagavond – 18.45- 20.15 uur

PLAATS: zaal 003, Lipsiusgebouw, Cleveringaplaats 1, Leiden

TOEGANG GRATIS; IEDEREEN WELKOM!

PROGRAMMA

11 maart 2008

Prof.dr. Paul Hoftijzer

Hoogleraar geschiedenis van het boek vanwege de Dr. P.A. Tiele-Stichting, Universiteit Leiden

Het (Leidse) wetenschappelijke boek

Boekdrukkunst en wetenschap zijn al 500 jaar lang onverbrekkelijk met elkaar verbonden. Wat niet wil zeggen dat zich geen grote veranderingen in deze relatie hebben voorgedaan of dat uitgevers en geleerden altijd hetzelfde doel nastreven.

18 maart 2008

Drs. Ed van der Vlist

Conservator middeleeuwse handschriften, Koninklijke Bibliotheek Den Haag

Schrift en boek in middeleeuws Leiden

Middeleeuws Leiden kent nauwelijks faam als productiecentrum van handschriften. Ten onrechte: in kloosters in en rond de stad werden prachtig versierde boeken gefabriceerd. Maar er werd niet alleen binnen de kloostermuren geschreven.

25 maart 2008

Dr. André Bouwman

Conservator westerse handschriften, Universiteitsbibliotheek Leiden

Van schrijven naar drukken. Teksttransmissie 1450-1550

In ongeveer een eeuw zorgde de uitvinding van de boekdrukkunst door Johannes Gutenberg voor een omwenteling in de productie en consumptie van teksten. Het *artificialiter scribere* was een technische innovatie die niet alleen de snelheid maar ook de aard van de informatieoverdracht en de opvattingen over tekst en auteur diepgaand beïnvloedde. De technische, economische en culturele aspecten van dit proces zullen worden toegelicht aan de hand van boeken vooral vervaardigd of gebruikt in Leiden.

1 april 2008

Drs. Christiaan Vogelaar

Hoofdconservator Stedelijk Museum *De Lakenhal* Leiden

Sic transit gloria mundi. Het Leidse boekstilleven in de Gouden Eeuw

In de Gouden Eeuw was het stilleven met boeken een geliefd onderwerp in vooral de Leidse schilderkunst. Het genre is nauw verwant met vanitas-stilleven met voorstellingen waarin de vergankelijkheid van menselijke kennis en bezit het thema vormt.

(!) Maandag 7 april 2008

Mw.dr. Jori Zijlmans

Conservator geschiedenis van Leiden en samensteller van de tentoonstelling,
Stedelijk Museum *De Lakenhal* Leiden

Inleiding tot en exclusief bezoek aan de tentoonstelling *Stad van boeken*

TIJD: maandagmiddag: 12.00 -14.00 uur (**kassa open vanaf 11.30 uur**)

PLAATS: Stedelijk Museum *De Lakenhal*, Oude Singel 28-32, Leiden

8 april 2008

Prof. Gerard Unger

Hoogleraar Typografie, Faculteit der Kunsten, Universiteit Leiden

Leidse letters en hun voorgeschiedenis

Vrijwel tegelijk met het betrekken van het Academiegebouw door de Universiteit Leiden in 1581, kort na haar oprichting, begon ook de samenwerking met de beroemde drukker Christoffel Plantijn uit Antwerpen. De huidige restauratie van het Academiegebouw en het (her)aanbrengen van inscripties en andere teksten was de aanleiding om terug te grijpen op deze geschiedenis bij het ontwerpen van nieuwe letters voor de Leidse Universiteit. De lezing gaat in op de geschiedenis van de typografie en het ontwerpproces van de "Leidse letter".

15 april 2008

Mw.drs. Mattie Boom,

Conservator Fotografie, Rijksprentenkabinet, Rijksmuseum Amsterdam

De geschiedenis van het fotoboek: internationaal en nationaal in de 19de en 20ste eeuw

De fotoboeken van beroemde fotografen zoals Brassai, Bill Brandt, Johan van der Keuken en Ed van der Elsken zijn op dit moment gewilde verzamelobjecten. Voor fotografen is het fotoboek een belangrijke, zonet de belangrijkste uitingsvorm. Voor het publiek zijn fotoboeken aantrekkelijke kijkboeken uit een voorbij tijd en voor de onderzoeker zijn het onmisbare bronnen om meer over fotografen en hun werk aan de weet te komen. De publicatie van enkele lijvige overzichtswerken zoals *The Photobook: A History* (Vol. I en II) van fotograaf Martin Parr en fotohistoricus Gerry Badger heeft recent fors bijgedragen aan de groeiende belangstelling voor dit onderwerp. Twee Leidse collecties spelen in de verzamelwoede een eigen rol. De Universiteitsbibliotheek huisvest een van de meest omvattende en fraaie collecties van het land: die van het Leidse Prentenkabinet. Voor een ieder die zelf kopen en verzamelen wil is het Antiquariaat Van Paddenburgh in de Leidse Diefsteeg het Mekka.

22 april 2008

Mw.dr. José de Kruif

Historicus en onderzoeker bij het Onderzoekinstituut voor Geschiedenis en Cultuur, Universiteit Utrecht

Boeken voor iedereen. Leescultuur in de achttiende eeuw

De vraag waar alles om draait in deze lezing: Wie las wat? Welke boeken kon je aantreffen in achttiende-eeuwse boekenkasten in de achttiende eeuw? De smaak van de lezers leek te veranderen in de loop van de eeuw. Hoe zit dat?

(!) Maandag 28 april 2008

Mr. Maarten Asscher,

Directeur Athenaeum Boekhandel, Amsterdam

De boekhandel: retailbedrijf of culturele instelling?

In de lezing wordt vanuit verschillende perspectieven gekeken naar de situatie waarin de Nederlandse boekhandel zich op dit moment bevindt. Gebruik makend van zijn ervaringen als auteursrechtjurist, uitgever, kunstambtenaar en schrijver zal Maarten Asscher, sinds 2004 als directeur verbonden aan de Amsterdamse Athenaeum Boekhandel, een credo trachten te formuleren dat de boekhandel positioneert tussen uitgeverij en lezer, tussen ondernemerschap en boekenliefde, tussen samenwerking en onafhankelijkheid. De opkomst van digitale publicatievormen en van elektronische leeromgevingen kunnen diep ingrijpen in het bestaan van vooral de academische boekhandel, maar moet ook de algemene culturele boekhandel voor zijn toekomstige bestaansrecht vrezen?

13 mei 2008

Dr. Berry Dongelmans,

Docent Nederlandse letterkunde en Boekwetenschap, Universiteit Leiden

Het boek in de twintigste eeuw: van cultuurgood naar verbruiksartikel

Rond de eeuwwisseling ontstonden er allerlei initiatieven om het steeds goedkoper wordende boek in te zetten voor de culturele verheffing van de massa. De introductie van het pocketboek na de Tweede Wereldoorlog zorgde uiteindelijk voor de definitieve democratisering van het lezen. Toenemende overproductie, een steeds maar groeiend aanbod en de concurrentie van andere mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding (variërend van de surfplank, de televisie, winkelen tot reizen en de computer) hebben langzaam maar zeker bijgedragen tot wat men de 'ontheiliging' van het boek zou kunnen noemen: van middel tot distinctie en cultuurgood tot een verbruiksartikel.

INFORMATIE & ORGANISATIE

Studium Generale Universiteit Leiden,
Rapenburg 70, Postbus 9500, 2300 RA Leiden
071 5277295/7283
JE.Molenaar@ics.leidenuniv.nl

WWW.STUDIUMGENERALE.LEIDENUNIV.NL